

EEN DING TEGELIJK
GRAAG

VAN BULTOIJ
BEJAARDENTEHUIS

HELFRIESE ANTIWOORD
OP WALL STREET

| WERK | ECONOMIE | WETENSCHAP | TECHNIEK | TRENDS |

intermediair

02-01-09 | 01 | WWW.INTERMEDIAIR.NL | € 3,50

'Ik ben geen Jomanda

CV

Adjiedj Bakas

Leeftijd: 45

Trendwatcher Adjiedj Bakas (45) voorspelt dat in de financiële wereld nog meer lijken uit de kast zullen vallen. En dat het over tien jaar allemaal weer goed is gekomen. 'Ik leef mijn leven alsof iedere dag de laatste kan zijn.'

Hij gaat binnenkort met vakantie naar Israël, waar hij *en passant* een door de Mossad ontwikkelde camera zal bekijken, die door muren heen kan filmen. Nou niet bepaald een alledaagse vakantie-activiteit. 'Kwestie van netwerken, hè.' Adjiedj Bakas, zoals altijd in pak, een haarlok stijlvol gedrapeerd over het voorhoofd, lacht. Trendwatcher is hij en een van de meest gevraagde sprekers van het land. Net uitgeroepen tot dé Multiculturele Zakenman van 2008. Een man van statements, provocerend. Wereldburger ook, zijn voorouders waren arme analfabeten uit India. 'Mensen als Prem en ik vinden ze in India "vernegerd". Wij zijn luidruchtiger, exuberanter.' Maar hii groeide dan ook on

herbezinnen op hun rol. Ethiek, waarden en normen worden belangrijker dan ooit. Vlak na de presentatie vloog Bakas naar IJsland, waar hij op uitnodiging van de president de top-300 van het land adviseerde hoe de kredietcrisis het hoofd te bieden. 'Zó leuk!', zegt hij, daags daarna in Amsterdam. Een paar tips: neem Singapore als voorbeeld, haal Nederlandse nertsfokkers en boeren naar IJsland. 'Dat gaan ze nu ook doen.'

Om maar met de deur in huis te vallen, wat brengt 2009 ons? 'De economie krimpt tussen 0 en -1 procent. Voor de meeste mensen betekent dat echter dat hun koopkracht gelijk blijft of om-

CV

Adjiedj Bakas

Leeftijd: 45

Woonst: Amsterdam-Zuid, negentiende-eeuws herenhuis

Opleiding: Communicatie, Universiteit Utrecht (1987)

Liefde: Schuuld met Vinco David. Geen kinderen, gaat niet samen met het antiek.

Favoriet land: Duitsland, prachtig land, mooie en innovatieve mensen

Vakantieland: Brazilië, levendige steden, sprankelende mensen

Uren werk per week: 60

Boek op nachtkastje: *The Secret History of the World* van Jonathan Black

Slechtste eigenschap: bijfertje

Opmerkelijkste eigenschap: Dat mensen vrolijk van me zeggen te worden

Motto: Wie niet kan lachen, moet geen winkeltje beginnen

ken, die door muren heen kan filmen. Nou niet bepaald een alledaagse vakantie-activiteit. 'Kwestie van netwerken, hè.' Adjiedj Bakas, zoals altijd in pak, een haarlok stijlvol gedrapeerd over het voorhoofd, lacht. Trendwatcher is hij en een van de meest gevraagde sprekers van het land. Net uitgeroepen tot dé Multiculturele Zakenman van 2008. Een man van statements, provocerend. Wereldburger ook, zijn voorouders waren arme analfabeten uit India. 'Mensen als Prem en ik vinden ze in India "vernegerd". Wij zijn luidruchtiger, exuberanter.' Maar hij groeide dan ook op in Suriname, het land dat hij inmiddels is ontgroeid. Komt uit een onderwijzersnest. Lacht: 'Ja, wij onderwijzerskinderen moeten laten zien dat we presteren. Mijn moeder was hindoe en geloofde in reïncarnatie. In een volgend leven moet je er beter uitkomen.'

Eind november kwam zijn boek *The Future of Finance* uit, waarin hij de trends in de financiële branche in beeld brengt. Nout Wellink presenteerde het boek aan de pers in De Nederlandsche Bank (Bakas trots: 'Dat heeft hij nooit eerder gedaan'), Jesse Jackson en de Clintons hebben het, en ook de financiële experts van het Obama-transitieteam zijn voorzien van een exemplaar. 'Sommigen zeggen: dat moet je niet zo hard roepen, maar ik vind dat leuk ja.' De vierde druk is inmiddels uit, een Bakas-boek is een geliefd sinterkerstcadeau voor managers. De strekking in het kort: de depressie gaat twee jaar duren, in die tijd wordt de financiële branche gesaneerd, daarna begint een bloeiperiode bepaald door genetica, bio- en nanotechnologie, vergroening en nieuwe energie-economie. Banken, - 'gewoon laten omvallen!' - moeten terug naar hun roots en zich

nodiging van de president de top-300 van het land adviseerde hoe de kredietcrisis het hoofd te bieden. 'Zó leuk!', zegt hij, daags daarna in Amsterdam. Een paar tips: neem Singapore als voorbeeld, haal Nederlandse nertsfokkers en boeren naar IJsland. 'Dat gaan ze nu ook doen.'

Om maar met de deur in huis te vallen, wat brengt 2009 ons? 'De economie krimpt tussen 0 en -1 procent. Voor de meeste mensen betekent dat echter dat hun koopkracht gelijk blijft of omhoog gaat. Bij een lage inflatie stijgen de prijzen niet, de olieprijs zakt. Maar 2009 wordt een soberder jaar, volgens de Chinezen is dit het jaar van de Os, een sober, stug beest... hard werken. Die os vind ik symbolisch. Voor veel freelancers en zendkrachten wordt het buffelen, mensen in loondienst moeten ook hun baan zien te houden, de huizenmarkt wordt lastiger, er worden minder kinderen geboren. Mensen wisselen minder van baan en wat ze toch willen, is behaaglijkheid, nostalgia. Zelfs oude fotomodellen als Naomi Campbell keren terug, net als Take That en Doe Maar. Vanaf de zomer wordt de mode weer frivoler, in crisistijden zoeken mensen vrolijkheid.'

En verder? 'Consumenten worden terecht assertiever jegens financiële instellingen in 2009. Tot voor kort veranderen mensen liever van partner dan van bank. Dat is nu echt veranderd, consumenten zullen hoge ethische eisen stellen en transparantie verlangen. Mensen maken zich op voor guur weer, dat merk je aan alles. Een kwart van de consumenten bezuinigt op kleding, opmerkelijk genoeg, en op vakantieplannen.'

→ **Wordt de situatie voor veel Nederlanders echt slechter in 2009?** 'Integendeel, alleen mensen voelen dat zo. Crisis, crisis, crisis, lezen ze steeds maar in de media, maar de meesten blijven even rijk als in 2007. Voor mensen die hun baan behouden, wordt het financieel gezien beter. Maar ze beleven het anders, zeker in de eerste helft van het jaar zullen ze toch wat op de knip gaan zitten. Ik denk dat ze na de zomer weer gaan uitgeven en toch die reis naar Thailand boeken.'

Aan uw boek, *The Future of Finance*, hebben tal van prominenten meegewerkt, het is internationaal verspreid. Goed getimed, toch jammer dat het er niet net voor de kredietcrisis was, als waarschuwing? 'Nee. De crisis is pas begonnen. Er zullen nog meer lijken uit de kast vallen, neem nu het Madoff-schandaal. We zijn twee jaar bezig geweest hiermee en hebben in die tijd zo'n tweehonderd mensen geïnterviewd uit de hele wereld. Insiders waarschuwden al langer. Geïnterviewden op Wall Street, zoals Merrill Lynch-bankier Ricardo Fikiera, meldden ons al twee jaar geleden dat de helft van de hedgefondsen en de helft van de zeventienduizend Amerikaanse banken zouden omvallen. Men vond dit boek een goed initiatief. Mijn boek *Leven zonder olie* verscheen ook op het moment dat de olieprijs ging jojo-en. Daaraan hadden we ook twee jaar gewerkt.'

U voorspelt met stelligheid: de depressie duurt twee jaar, we zitten in een overgangsfase, over tien jaar zitten we weer in een bloeiperiode. 'Ja, Die visie is nu overgenomen door de OESO.'

U was eerst? (Lacht.) 'Ja, dat wil ik wel even vermelden hebben, de OESO heeft dit net bekendgemaakt. Ieder *turningpoint* in economische geschiedenis wordt gemarkeerd door een depressie. Die nieuwe-energie-economie wordt een miljarden-industrie, waarin veel nieuwe banen worden gecreëerd. Ik denk zelf, en de OESO komt nu ook met dergelijke analyses, al doen zij het uitgebreider, dat het uiteindelijk goed komt. Wel moeten we de ko-

'Er bestaan nog rare beelden over trendwatchers als technofanaten' excentriekelingen'

laatste boek over financiën. 'Ik geef veel lezingen, ontmoet honderden mensen per jaar. Kijk, trendwatchers komen altijd uit de communicatie- en marketing. De meeste vakspecialisten spreken alleen met elkaar, wij praten met honderden specialisten en dan komen lijnen bij elkaar. We zagen dat de oliecrisis, de voedselcrisis, de klimaatcrisis en de financiële crisis allemaal tegelijk kwamen. Jongens, dachten we, dat is de opmaat naar een *turningpoint*, dit is de vijfde keer dat we dit meemaken in tweehonderd jaar. En dan zet ik mijn researchers gericht aan het werk.'

Zit u er weleens naast? 'Ja, want je gebruikt trends om scenario's te schrijven. Die scenariomethodiek

Of bent u gewoon goed in netwerken? 'Beslissers in dergelijke bedrijven lezen allemaal mijn boeken, die gaan ook in een oplage. Honderdduizend per titel... Ik ben nog geen Sonja Bakker, daarvoor houd ik te veel van lekker eten.'

Wat is de waarde van trendwatching? 'Trendwatchers geven mensen een denkrichting, ze geven marktonderzoekers en wetenschappers nuttige input. Eerst komen trendwatchers met toekomstverwachtingen, dan gaan onderzoekers van bijvoorbeeld de OESO ermee aan de slag. Wij zeiden: als over twee jaar de wereldconomie aantrekt en de olieprijsen stijgen, dan heb je een probleem. Invloed krijg je zo vanzelf. Dan hoef je ook niet te-netwerken, dan word je gevraagd op basis van wat je hebt gedaan.'

Dus over tien jaar komt het allemaal weer goed? 'Ja en over dertig jaar hebben we weer een dip. Dat is helemaal niet erg. We kunnen leren van crises, dat geldt ook voor het persoonlijke leven, ja. Mijn eerste man is aan kanker overleden toen ik 29 was. "Word niet bitter hierdoor, zei hij tegen me, word nooit bitter". Ik leef mijn leven alsof iedere dag de laatste kan zijn. Het leven is mooi, we moeten het vieren. Wel heb ik iets met reïncarnatie, het is troostend, het idee dat er ergens nog iets van hem is. Maar ik ben niet gelovig. Ik ben een agnost die af en toe bidt.'

Dat besef dat de dood dichtbij kan zijn, had u onlangs ook. 'Ik keek naar de beelden van CNN, de aanslag op het Tai Mahal hotel in Mumbai. Ongevoelbaar, dáár zat ik in augustus met mijn laptopje aan de rand van het zwembad te schrijven, precies waar al die mensen nu doodlagen. Dat had mij kunnen overkomen. De manager, die vrouw en drie dochters verloor, zei op CNN dat hij het hotel weer exact ging opbouwen, omdat anders de terroristen zouden hebben gewonnen. Kijk, dát is de spirit. Ik heb hem daarna een briefje gestuurd. En ik roep bij deze alle moslims op te de-

prijs ging jojo-en. Daaraan hadden we ook twee jaar gewerkt.

U voorspelt met stelligheid: de depressie duurt twee jaar, we zitten in een overgangsfase, over tien jaar zitten we weer in een bloeiperiode. 'Ja, Die visie is nu overgenomen door de OESO.'

U was eerst? (Lacht.) 'Ja, dat wil ik wel even vermelden hebben, de OESO heeft dit net bekendgemaakt. Ieder *turningpoint* in economische geschiedenis wordt gemarkeerd door een depressie. Die nieuwe-energie-economie wordt een miljarden-industrie, waarin veel nieuwe banen worden gecreëerd. Ik denk zelf, en de OESO komt nu ook met dergelijke analyses, al doen zij het uitgebreider, dat het uiteindelijk goed komt. Wel moeten we de komende twee jaar op zoek naar alternatieven voor olie. Regio's die dat niet doen, zullen langer met de-pressie kampen. Dus morgen vier kerncentrales bouwen bij Borssele.'

Hoe gaat een trendwatcher te werk? 'Wij beginnen vanuit intuïtie, we voelen aan: hier is iets aan de hand. Daarna gaan we journalistiek te werk en proberen bewijslast te vinden voor onze vermoedens. Zes jaar geleden had ik al het idee dat spiritualiteit terugkwam. Op dat moment was er geen enkel onderzoek dat dit ondersteunde. Pas jaren later nam de WRR, waarvan de voorzitter mijn boek de *Toekomst van God* had gelezen, dit over. Toen kwam de WRR met eigen onderzoek dat mijn gelijk bevestigde. Per onderwerp zoek je er specialisten bij, ik zoek ook altijd een co-auteur uit die branche. Vervolgens interviewen we tal van mensen, clusteren de informatie en schrijven het op. Ik heb van zoveel journalisten op mijn kop gekregen: religie komt terug in deze tijd van robots en computers, je bent gek. Nu zie je dit over de hele linie. Nu komt alles wat in dat boek staat uit. Hetzelfde geldt voor mijn boek over olie en mijn

laatste boek over financiën.

'Ik geef veel lezingen, ontmoet honderden mensen per jaar. Kijk, trendwatchers komen altijd uit de communicatie- en marketing. De meeste vakspecialisten spreken alleen met elkaar, wij praten met honderden specialisten en dan komen lijnen bij elkaar. We zagen dat de oliecrisis, de voedselcrisis, de klimaatcrisis en de financiële crisis allemaal tegelijk kwamen. Jongens, dachten we, dat is de opmaat naar een *turningpoint*, dit is de vijfde keer dat we dit meemaken in tweehonderd jaar. En dan zet ik mijn researchers gericht aan het werk.'

Zit u er weleens naast? 'Ja, want je gebruikt trends om scenario's te schrijven. Die scenario-methodiek is door Shell ontwikkeld in de jaren zeventig en wordt nu door iedereen gebruikt, door de EU, het Centraal Planbureau. Zo'n zeventig procent komt uit, het uitvalpercentage is dertig en dat moet ook.'

Dat moet? 'Het is natuurlijk mooi als je honderd procent kunt voorspellen, maar dan ben je een jo-manda of een Greet Hofmans, en dat ben ik niet.'

Wie trendwatcher googlet, stuift op woorden als: hype-creërende spreekstalmeesters, amateurfilosofen, gebakken lucht. 'Er is veel jaloezie. Intussen is trendwatching een vak op hogescholen geworden en doceer ik aan universiteiten erover. Er bestaan nog rare beelden over trendwatchers als technofanate excentriekelingen. Ik vind het prima hoor, mensen moeten je beoordelen op je prestaties. Ik doe dit al twintig jaar en al die tijd krijg ik al in zeventig procent van de gevallen gelijk, dus ik heb een trackrecord. De mensen die ertoe doen, weten dit ook, de Wellinks van deze wereld. Mijn vorige boek *Leven zonder olie* heb ik gepresenteerd bij Shell. Nou, de hele raad van bestuur zat daar.'

heb ik iets met reïncarnatie, het is troostend, het idee dat er ergens nog iets van hem is. Maar ik ben niet gelovig. Ik ben een agnost die af en toe bidt.'

Dat besef dat de dood dichtbij kan zijn, had u onlangs ook. 'Ik keek naar de beelden van CNN, de aanslag op het Tai Mahal hotel in Mumbai. Ongevoelbaar, dáár zat ik in augustus met mijn laptopje aan de rand van het zwembad te schrijven, precies waar al die mensen nu doodlagen. Dat had mij kunnen overkomen. De manager, die vrouw en drie dochters verloor, zei op CNN dat hij het hotel weer exact ging opbouwen, omdat anders de terroristen zouden hebben gewonnen. Kijk, dát is de spirit. Ik heb hem daarna een briefje gestuurd. En ik roep bij deze alle moslims op te demonstreren tegen deze idioten, die hun godsdienst kapen. (...)

'Ik wil mensen kansen laten zien, dit is de *peoples century*. Ik heb mijn kansen ook gepakt.'

U bent optimistisch? 'Ken je het boek *Onze Laatste Eeuw* van de vooraanstaande astronoom Martin Rees? Hij voorspelt dat de kans groot is dat we aan het einde van de eeuw allemaal dood zijn. Hij komt tot zijn sombere conclusie op grond van dezelfde trends die ik beschrijf. Laten we dit nihilisme geen kans geven, deze wereld is te mooi. Ik ben optimistischer, de mens is een verstandig beestje.'

U gelooft in de goedheid van de mens? 'Ik geloof in het talent van de mens, dat de mens leert en beter wil worden. Nou ja, en als de wereld wel vergaat, dan reïncarneren we wel weer.'

Maar eigenlijk gelooft u dat niet? (Lacht) 'Nee.'

robin.uitham@intermediair.nl

THE FUTURE OF FINANCE - A. BAKAS EN R. PEVERELLI

'Volgens de Chinezen is
dit het Jaar van de Os,
een sober, stug beest'

